

BROJČANI PREGLED KATOLIČKE CRKVE U JUGOSLAVIJI 1939. I 1974.

fra Gabriel ŠTOKALO

Prikupljeni podaci iz Papinskog Godišnjaka sa kratkim prikazom već se tiskaju u našem Splitskom časopisu Crkva u svijetu br. 1. za 1975. Isto je tako »Kršćanska sadašnjost« htjela da nešto opširniji prikaz grafikona tiska u posebnoj knjižici, te da grafikoni budu izloženi sada za vrijeme Tečaja. Samo su tehnički razlozi uzrokovali da toga nemamo za sada.

Najprije rado naglašavam, da su svi naši Ordinarijati (24) dali ili upravo precizne, ili pravilno zaokružene podatke. To može biti poticaj svim župnicima da isto tako savjesno dostavljaju podatke o svojim župama, pa se onda mogu stvari i pravilnije i točnije gledati.

Statistika pokazuje da je u promatranih 35 godina broj stanovnika na teritoriju »stare Jugoslavije« (sa nekim proširenjima radi sadašnjih biskupijskih granica) porastao za oko 5 i pol milijona, dok je broj katolika ostao gotovo isti. Što bi tek bilo kad bi po nekom kriteriju nešto strožem (bez obzira da li na to imamo pravo ili ne, jer je i danas Biblijska grupa razmatrala kako je Isus izazivao pravu, živu a ne *legalnu* vjeru kod Samaritanke) uzimali tko je katolik, a tko nije.

God. 1939. katolici su činili 41 posto stanovništva ondašnje Jugoslavije. Sada za teritorij »stare Jugoslavije« predstavljaju samo 31 posto pučanstva. Znači da je njihov udio opao za cijelih 10 posto, ili za gotovo cijelu četvrtinu od njihovog prijašnjeg udijela. Sa novopridružene tri crkveno-upravne jedinice Istre i Slovenskog Primorja katolici čine 32,1 posto žiteljstva sadašnje SFR Jugoslavije. Učešće pravoslavnog žiteljstva mnogo manje opada, dok udio vjernih muslimana čak raste.

Smatram da ne bi bilo korisno neko posebno istraživanje o tome tko i što je sve krivo (emigracije, migracije, opadanje nataliteta) da su stvari išle ovim tokovima. Najmanje bi bilo korisno tražiti »Jonu«, koji bi bio kriv »za oluju«, jer *Jone nema*, ma da bi bio »pir i Božić« kad bi ga bilo, pa ništa lakše nego ga u more baciti. (Još manje, usput spominjem, ima koristi raspravljanje o »krivnjama« za prvu islamizaciju recimo Bosanskog prostora, o čemu jutros nešto čusmo dra Perića). Osnovno je i važno okretati se prema budućnosti!

O budućnosti nam pak može nešto kazati broj *novokrštenika* po našim biskupijama. Za sada nam on ništa ružičastog ne govori. Prosjek novokrštenika za cijelu državu iznosi 14,1 promila. Ako taj pokazatelj usporedimo sa 18,3 promila živorođene djece prema Statističkom godišnjaku SFRJ 1974, onda naslućujemo da se ni katolička djeca ne krštavaju. Našu slutnju potvrđuje ispitivanje pokazatelja novokrštenih i živorođenih u tipično katoličkim područjima. U radnji je to učinjeno za biskupije odnosno njihove općine:

Dubrovačku, Hvarsku, Krčku te cijelu Istru (Porečko-Pulsku biskupiju i Pazinsku administraturu).

Kako sam rođen u Krčkoj biskupiji (na otoku Rabu, koji jedini od naših otoka uz Korčulu pokazuje neki prirast stanovništva), nadao sam se da je niski pokazatelj novokrštenika rodne mi biskupije prouzrokovan činjenicom što mnoge naše žene rađaju u rodilištu u Rijeci, pa neke tamo i krštavaju svoju djecu. Ma da je to istina, ona nas malo smije tješiti jer ni taj doprinos »bodulije« nije popravio vrlo niski indeks novokrštenika u Riječko-Senjskoj nadbiskupiji, koja u tom pogledu sa 8,4 promila zauzima predposljednje mjesto među našim biskupijama samo ispred Beogradske nadbiskupije.

Ovaj detalj navodim samo kao primjer, a u tiskanoj radnji moći će svaki pogledati stvari u globalu i u detaljima, koji ga zanimaju!

U mojoj grupi danas po podne povelu se riječ o raspodjeli svećenstva. Kompetentnima će moći poslužiti u statistici vidljiva činjenica, da je u cijeloj »staroj Jugoslaviji« broj biskupijskih svećenika opao za gotovo 800 (precizno za 798), pa ni mali prirast od 77 redovničkih svećenika niti dodatak svećenstva Istre i Slovenskog Primorja nije mogao popraviti tu negativnu bilansu!

Obzirom na raspodjelu svećenstva zanimljiv je i podatak da su na primjer župe Kotorske biskupije u prosjeku 10 puta manje od župa našeg Panonskog prostora. Razumije se da pod veličinom župe podrazumijevam samo skup vjernika, a ne teritorij. Nego ova konstatacija ne želi sugerirati nikakve konkretne mjere. Ona samo kao činjenica mora potaknuti razmišljanja. A pri donošenju odluka treba promotriti sve vidove problema. Ne zanemariti *nikako* ono što je u radu moje grupe večeras kao ravnopravni član grupe rekao Krčki biskup Zazinović (po smislu): »U jednoj maloj na primjer otočnoj župi svećenik ima oko sebe i grupu mladih s kojom radi, a uz to asistira svim župljanima, pa se ipak njegov posao i utjecaj ponekad podcjenjuje i mnogo se više opet ponekad vrednuje posao nekog svećenika u gradu, u centru, koji radi čak sa manjom grupom mladeži.«

Iz statistike se vidi da su najbolje kroz minulih 35 godina prošle časne sestre. Njihov se broj povećao u svim našim biskupijama osim na teritoriju Bosne i Slovenije, gdje su jednim dekretom bile naprosto dokinute, pa su se i tamo ipak održale. — Ovdje je riječ o teritoriju na kojem one djeluju, a bili bi nam potrebni detaljniji podaci o porijeklu sestara za drukčiji, svakako zanimljivi pristup i pogled o sestrama prema biskupijama njihova rođenja. Onda Bosna pa ni Slovenija ne bi tako »slabo« stajale.

U radu je prikazan i broj stanovnika na jednu sestru, kako godine 1939, tako i godine 1974. Kod svećenika sam prikazao *broj katolika na jednog svećenika*, a ovdje *broj svih stanovnika na jednu sestru*. Učinio sam to zato, što mi se čini da mi svećenici uglavnom radimo s našim vjernicima. Iznimke, ako ih netko navede, po mom mišljenju samo potvrđuju pravilo! Naprotiv sestre svojim tihim radom, pa bilo i pravljenjem popluna, puno više djeluju na čitavo stanovništvo. Uopće je ustrajnost i upornost naših ženskih redovničkih zajednica, čini mi se, jedan od znakova vremena sadašnje opće i zakonite emancipacije žene.

Spomenut još samo poseban položaj naše Križevačke biskupije istočnog obreda, koja se proteže po cijeloj državi, pa je nekako osebujna. Ipak se i ona u svojim relativnim pokazateljima točno uklapa u tokove naše Crkve. Ona općenito, a posebno svojim ženskim redovništvom jest, a može i još više biti element sličnosti, element povezivanja s Pravoslavnom Crkvom. Ova kao i druge primjedbe ili sugestije nabačene u radnji imaju samo želju da budu poticaj pozvanijim, stručnijim i mjerodavnijim da na temelju prikupljenih i prikazanih podataka dođu do pametnijih i korisnijih zaključaka.